

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2822

יום ראשון ד' שבט תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק עג | עמוד היומי: ברכות מז. | דף הכולל: ב"מ ס | קנין ירושלמי: תרומות יב
דף היומי בהלכה: קצ"ז ד' קצ"ח.
מוסר: שם עולם - והנה הכתוב אומר' עד 'היוצא מדברינו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער התשובה "וכן אמרו רז"ל על אברהם" עד "משומד יסיר מלבושיו"

האוטובוס לירושלים מגיע בשעה שמונה בבוקר
והוא עולה עם התיק. הנהג אומר לו 'לא! התיק
הזה לא עולה לאוטובוס, תכניס אותו לבגאז'.
מכאן התקדם הנהג להפגנה הידועה של הנהגים...
כיבה את המנוע והכריז 'אני לא נוסע'

רבי אברהם מרדכי מלאך עם סיפור מיוחד על כח של קבלה אחת

אומר לו השדכן ההוא בלי להתבלבל, אתה יודע על מה
מאשימים אותך? אומרים שיש לך פה בלי שליטה ואתה נכנס
ופוגע בכל בן אדם, אולי תקבל על עצמך לדבר פחות וזה אולי
יעזור. בעצם זה לא 'אולי' יעזור - זה 'בוודאי' יעזור, כי תמיד
למעט בדיבור זה עוזר, אז במקרה שלך זה בוודאי יעזור.

וכך היה. אותו אבא החליט בהחלטה נחושה, שהחל ממחר
הוא מתחיל את הקבלה למעט בדיבור.

הוא היה נוסע בכל יום לירושלים, ולמחרת לפני שחרית ניגש
שכן עם בקשה, 'אתה נוסע כל יום לירושלים ויש לי בן שצריך
לסגור על דירה והוא צריך כסף לשלם מקדמה והכסף מונח אצלי,
האם תוכל להיות השליח להעביר את הכספים?' מדובר בכמה
עשרות אלפים. הוא הסכים - ואמר שיגיד לבן שלו בירושלים
שיבוא אליו למשרד. 'אבל תשמור טוב על הכסף', אמר לו השכן.
'אל תדאג, יש לי תיק שאני נוסע איתו כל מקום והכסף יהיה
צמוד איתי'.

הוא מביא לו את כל הכסף והוא הכניס אותו לתיק שלו, תיק
עם גלגלים כמו שנוסעים בערבי שבתות כמנהג בני ארץ ישראל
שכולם מסתובבים עם מזוודה כזאת ביום שישי.

האוטובוס ממודיעין עילית לירושלים מגיע בשעה 8:00
בבוקר והוא עולה עם התיק, וכאן מתחיל הסיפור. מי שמכיר את

אני רוצה לספר סיפור ששמעתי לא מזמן, וממש תפס אותי.
בארץ ישראל לפני כמה שנים, יש יהודי שגר בעיר מודיעין
עילית, הוא איש עסקים מצליח שמוסר קורסים בירושלים, ויש
לו בן, בחור בישיבה בחור מצויין ממש, וכולם מספרים עליו רק
דברים טובים אבל משום מה בשידוכים לא הולך לו, והוא נשאר
תקוע ותוקע את הבאים בתור.

למה לא הולך בשידוכים? כמובן להקב"ה יש לו את החשבונות
שלו, אבל ע"פ דרך הטבע מספרים שהיהודי הזה האבא של
הבחור יש לו שם שיש לו פה חריף במיוחד, פלפל חריף... ומי
שרק מתחיל איתו אוי ואבוי מה שהוא יעשה ממנו. כשהוא פותח
את הפה על מי שלא יהיה, אותו בן אדם אבוד... עם 'שם' כזה
אנשים כבר לא מחפשים להשתדך.

והנה הבחור שלנו מתבגר מיום ליום, והאבא עושה סגולות
ותהילים וכל הסגולות שנוולדו בשנים האחרונות, מחוטים אדומים
ועד שרוך נעל בקבר של התופרת, ולמרות הכל זה עדיין לא אז...
ואחרי תקופה ששום דבר לא אז, האבא עושה חשבון נפש עם
עצמו, אני מתפלל אבל לפעמים הקב"ה מצפה לאיזה מעשה.
ולכן, במקום לחפש הרבה סגולות, הוא ניגש לאיזה שדכן חדש
באותו עיר, ושואל אותו, תגיד לי למה כל השידוכים שאני מנסה
להציע, הכל יורד.

הבא'. למרות שהוא היה צריך להיות במשרד שלו בירושלים בשעה 9:00 והאוטובוס הבא יגיע רק עוד רבע שעה... הנהג פתח את הדלת והוא ירד מהאוטובוס שנסע לדרכו.

לא לקח הרבה זמן והגיע עוד אוטובוס והוא נסע. והוא סיפר שבאותו לילה התחילו לדבר איתו על הצעות, ובנו התארס אחרי כמה שבועות.

אחרי האירוסין סיפר לו השדכן, 'אנחנו כבר אחרי הסגירה אז אני רוצה לגלות לך משהו מעניין. המחנות חזר אליי ואמר שהוא רוצה לשמוע שוב על שידוך שפעם הצעתי לו וירד. ושאלתי אותו 'למה שינית את דעתך'? והוא אמר לי ששמעתי דברים נפלאים על הבחור, אבל שמעתי שהמחותן הוא טיפוס קשה שמסוכסך עם כולם אז החלטתי לעזוב את המשפחה, כי מי רוצה להתחתן עם משפחה שהם בעלי מצה ומריבה, ובכלל, מי רוצה להשתדך עם בן אדם שיש עליו עשרות קפידות!!

אבל היום הייתי באוטובוס בדרך לירושלים וראיתי איך הוא עלה על האוטובוס וראיתי שהנהג לא נותן לו לעלות עם התיק וראיתי איך שהוא הגיב בצורה עדינה ולא צעק. למרות ששמתי לב שהוא מאד מיהר. כמה אנשים אתה מכיר שהיו מתנהגים ככה? אז אמרתי כנראה אנשים לא מפרגנים לו, על העסקים שלו וסתם מוציאים עליו לעז.

רבתי!!! אין לנו מושג מה אנחנו עושים עם הקבלה הראשונה, אי אפשר לדעת לאן היא תיקח אותנו, אבל דבר ראשון - אל תזלזל. ונזכור תמיד שהאדם היחיד שיכול באמת לדפוק אותך, זה אתה בעצמך, לא החברים ולא השכנים, מי ששובר אותך זה אתה, ומהרגע שהתחלת לשבור את עצמך אז גם אחרים יצליחו. אל תזלזל בעצמך ולא בעבודה שלך, תעשה מה שתוכל. לא תוכל לדעת לאן זה יקח אותך.

(אסדר לסעודתא)

האוטובוסים בארץ ישראל יודע על מה אני מדבר, הנהג אומר לו 'לא!!! התיק הזה לא עולה למעלה, הוא צריך להיות בבגאז' למטה.

'מה איכפת לך? זה יהיה אצלי'.

מתעקש הנהג: 'לא!!! זה תופס עוד מקום'.

האיש מתחנן יפה, 'אני לא יתפוס שום מקום נוסף, התיק יונח על הברכיים שלי'.

התעקש שוב הנהג 'אבל זה יפריע במעבר'.

'לא! אני מבטיח לך שהתיק יישאר על הברכיים מתחילת הנסיעה עד סופה'.

והנהג מתעקש, 'לא, אתה מעכב את כולם פה, אתה לא מעלה את התיק!'

'תעשה לי טובה, הייתי מניח אותה למטה, אבל יש לי שם משהו חשוב'.

ביום רגיל באמת לא היתה לו בעיה להניח בבגאז, אבל הוא לא רצה לגלות לכולם שיש לו שם הרבה כסף כי אז בוודאי לא היה יכול להניח את התיק למטה... אבל הוא אמר שיש לו דברים אישיים ואולי מישוהו יקח את זה בטעות.

וכאן הנהג עשה את ההפגנה הידועה של הנהגים... הנהג כיבה את מנוע האוטובוס, והוא אומר 'אני לא נוסע'.

וכמובן כל האוטובוס פרץ בויכוח יש מצדדין לכאן ויש מצדדין לכאן.

והבן אדם חושב לעצמו, אוי כמה יכולתי לפתוח את הפה עכשיו, הייתי מזכיר לו בדיוק מי הוא! אבל מה אני יעשה, אני קבלתי על עצמי שמהיום אני מדבר יפה! ואני לא מדבר בצורה מכוערת כמו פעם!

הוא אמר לנהג, 'אתה צודק, יש לך את הכללים שלך, אני לא מבין אותם, אבל אם אתה רוצה ככה, אז אני ירד ואחכה לאוטובוס

אמו של החפץ חיים השיבה שלא זכור לה דבר מיוחד שהיא יכולה לייחסו לעובדת זכייתה המופלאה בן שכזה. הנוכחים ניצלו את ההזדמנות והפצירו בה, שמא בכל זאת יש מעשה קטן שיש בו כדי להאיר את התעלומה? לא! לא! איני זוכרת

סיפור נפלא ומעורר לכל אב ואם בישראל

פניו של הילד הרך בשנים שנתלש מביתו החמים והאהובה. ואף על פי כן.

ראש ישיבה נכבד, מצאצאיו של החפץ חיים, שיתף את קהל שומעי לקחו על אודות הנהגתה המופלאה והפשוטה של אמו של החפץ חיים, וכה היו דבריו:

'סידור תפילה עתיק יומין שוכן בביתי, אותו קיבלתי מאימי, בתו של החפץ חיים, זכר צדיק וקדוש לברכה.

רבים הם הסיפורים והמעשיות על אמהות הדורות שעברו, אשר עשו כל שביכולתן כדי לאפשר לבניהן ללמוד תורה, ולא פעם שלחו את בניהן במסירות נפש ללמוד תורה מפי ראש ישיבה ששכנה בארץ רחוקה. בשעה שעמד בן על מפתן הדלת, כשבידיו מזוודה מרופטת, שהכילה כמה בגדים בלויים שקופלו באהבה שאין לה קץ ופרוטות מספר שהצליחה האם לחסוך מפת לחמה הצר, ידעו רבות מהן כי ככל הנראה למשך תקופה ארוכה וממושכת לא יזכו לראות את זיו

היא, שלא תלתה זכות זו במעשיה, השיבה להם כי אל להם להפנות שאלה זו אליה, שכן, לא זכור לה דבר מיוחד שהיא יכולה לייחסו לעובדת זכייתה המופלאה. הנוכחים ניצלו את ההזדמנות, ושבו והפצירו בה, שמא בכל זאת, יש איזה מעשה קטן שאת אינך מייחסת לו חשיבות אך יש בו כדי להאיר את התעלומה? לא! לא! איני זוכרת. אבל אם אתם שואלים אני יכולה לומר לכם דבר פעוט אחד: לפני חתונתי, ביקשה אימי המנוחה לשוחח עמי קצרות, וכה היו דבריה: בתי! הקשיבי לדברי. אנו מצווים לגדל את בנינו לתורה וליראת שמים. על כן אני מבקשת ממך: בכל עת פנויה, טלי סידור זה לידייך, והעתירי תפילה לפני בורא העולם שתזכי לגדל את ילדייך לתורה וליראת שמים, ואל תשכחי להזיל דמעות בעת תפילתך. בסיום דבריה, העניקה לי סידור ובו תפילות וספר תהלים. זה כל מה שעשיתי, סיימה בתמימות אמו של החפץ חיים. בכל פעם שסיימתי את עבודות הבית, או אף כאשר הנחתי סיר תפוחי אדמה על האש והמתנתי כמה דקות לסיום הבישול, הייתי נוטלת את הסידור שקיבלתי מאימי ע"ה ובוכה בדמעות שלי לרבש"ע שיחון את עיני של ישראל'קה שלי ואזכה לגדל אותו לתלמיד חכם וירא שמים. (מאורות הדף היומי)

בשער הסידור כתוב שמה של בעלת הסידור, הלא היא אמו של החפץ חיים. יום אחד התבוננתי היטב בכתב היד העגול והעגלגל, המסגיר את גילו הרך של הכותב. הבאתי את הסידור לאימי ושאלתי אותה אם יודעת היא מיהו הילד שכתב את שמה של הסבתא על הסידור. היא השיבה בחיוב: כן, כתב יד זה, הוא של אבי זצ"ל, החפץ חיים בכבודו ובעצמו שכתב לאמו את שמה על סידורה, משום שהיא ידעה רק לקרוא אך לא לכתוב! כרבות מנשות ישראל הצנועות והכשרות בתקופתה. ועל כן ביקשה מבנה הקטן ישראל'קה, שהיה בן שש, שיכתוב את שמה.

משכבר החזקתי את הסידור בידי, רפרפתי בדפיו הצהובים מיושן, ופה ושם נגלו לעיני כתמים שיצרו שקערוריות בדפי הסידור, היו אף מילים שנשטטשו מעט מדמעות שזלגו עליהן.

אימי שהבחינה במעשיי, סיפרה לי כך: על סבתי, אמו של החפץ חיים, לא תמצא אף אדם שיאמר לך שהיא היתה בעלת ניסים, צדקת מפורסמת וכיוצא בזה. אבל אני זוכרת שבשלהי ימיה, כאשר כבר נתפרסם שמעו של בנה בכל רחבי העולם, נגשו אליה אחדים ממקורביו של החפץ חיים ובקשו לשאול את פיה, במה זכתה לבן שיאיר את עיני העולם.

אחרי שעבוד קשה וארוך, אינספור צרות וייסורים, אלפי אלפים הרוגים ופצועים בגוף ובנפש, מופיעים האחים לבית עמרם ויוכבד ומודיעים לבני ישראל שהנה פקד ה' את עמו והוא רוצה להוציאם ממצרים. אבל התגובה מאכזבת..

הרב ישראל היימן על גלות מצרים, ולא, אז זו לא היתה קונספציה...

מדוע? איך יכול להיות? לכאורה היו צריכים לפרוץ מעגלי שמחה סביב משה ואהרן ברחובה של עיר, היו צריכים בני ישראל לעזוב הכל ולהתלכד סביב משה ואהרן ולהודיע שהם רק ממתנינים לאות והנה הם מתייצבים בשערי מצרים מוכנים ומזומנים לגאולה שתפטור אותם מהסבל הנורא שהיה מנת חלקם בכל כך הרבה שנים נוראות.

איך יתכן שעובדי הכפייה שומעים את הבשורה, מנידים בראשם וחוזרים אל קערת הטיט?... זו לא הייתה קונספציה...

הקב"ה ברוב רחמיו הוביל מהלך בן שנה תמימה בו בני ישראל יצאו לאט לאט מעומק השיעבוד לחירות. שנה של מכות עצומות על מצרים בהן בתחילה זקפו בני ישראל את הראש מתוך השיעבוד, בהמשך הם נפטרו מהשיעבוד אבל עדיין פחדו מהמצרים. רק בסופו של התהליך היו מסוגלים בני ישראל לשחוט את אלוהי המצרים לעיניהם ולדרוש איש משכנו ואישה משכנתה כלי כסף זהב ובגדים ולהותיר את מצרים כמצולה שאין בה דגים.

וכי קשה הוא בעיני הקב"ה להוציא אותם בבת אחת ממצרים?

פרשיות אלו הן אבן יסוד במהותה של האומה הישראלית. עומק מהות התהליך של יציאת מצרים נעוץ בפסוק אחד אותו קראנו אתמול בשבת קודש.

לשון הפסוק דווקא לא מרנין את הלב... מדובר על התיאור של תגובת בני ישראל לבשורה שמשה רבנו ואהרן הכהן מנחיתים כרעם ביום בהיר אחד.

אחרי שנות שיעבוד ארוכות, אינספור צרות וייסורים, אלפי אלפים של הרוגים במיתות משוננות ועוד מספר בלתי ידוע של המוני פצועים בגוף ובנפש. יום אחד מופיעים האחים לבית עמרם ויוכבד ומודיעים לבני ישראל שהנה פקד ה' את עמו והוא רוצה להוציא אותם מארץ מצרים. אלו לא היו דברים מופקעים... כל ילד עברי ינק עם חלב אימו את הידיעה שעברה במסתרים מאב לבן על הגואל שופיע יום אחד עם המילים 'פקוד פקדתי' ויגאל את האומה הנבחרת מארץ הטומאה.

ובכל זאת, בשעת מעשה התגובה מאכזבת...

"ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה".

וברש"י: 'לא קיבלו תנחומין'...

בוודאי שהיה צורך חיוני לתהליך הארוך הזה. בוודאי שאם נעשה המהלך הזה לא היה שייך בלעדיו!

הנקודה היסודית כאן נוגעת לכל אחד בכל שלב בעבודת ה'. כדוגמה לדבר ניתן לקחת את בעלי התשובה של ימינו.

כל מי שעוסק בפעילות חשובה ונשגבה זו יודע את הסוד, בחור בן 14 שבא לחסות תחת כנפי השכינה עובר תהליך קצר ומזורז. תוך שבועות ספורים בדרך כלל ניתן להפוך אותו מן הקצה אל הקצה.

ככל שגיל הבחור עולה כך התהליך נהיה מורכב יותר, על אף שלכאורה בחור בוגר יותר הוא חושב ומעמיק ויש יותר אפשרות לדבר איתו על נושאים מהותיים ולהוכיח לו את צדקת הדרך, להוביל אותו אל ההכרה האמיתית בתורה ובמצוות כערך עליון ונצרך לחיים, בכל זאת עם מבוגרים יותר התהליך ארוך ומורכב יותר.

הסיבה לכך היא הַחֲבָרָה... בחור צעיר עוד לא הצליח לרכוש חֲבָרָה אמיתית ועמוקה, החברויות בגיל כזה בדרך כלל שטחיות ולא מעמיקות לעומת הגיל של שנות העשרים ומעלה אז בנאדם בדרך כלל נתון בתוך מסגרת חברתית עמוקה הרבה יותר.

אפשר להסביר לאדם את כל ההוכחות הניצחות. ניתן להביא לו אינספור ראיות. להטעים אותו מצוף התורה וממנעמי חיי שמירת המצוות. אבל ככל שיש קשר נפשי למהות מסויימת ולשגרה מנטלית מסוג מסויים, צריך לתת למוח וללב את הזמן הדרוש להסתגלות.

ככל שגיל האדם עולה, הופכים מעשיו עם רבות השנים מטכניים למהותיים. הוא עושה אותם לא רק מתוך הרגל גרידא כפי שניתן לחשוב, אלא מתוך הכרה שדרך החיים שלו מבטאת את ייעודו ואת אישיותו. כאשר הוא בא לעשות שינוי, כמה שהשינוי יהיה עמוק יותר הוא ידרוש תהליך ארוך יותר.

נחזור למצרים...

העבדות במצרים לא הייתה סתם טכנית. היו בה עומקים ורבדים

בלי גבול.

לא סתם פרעה ברשעותו הטיל עבודת אנשים על נשים ולהפך. לא סתם פרעה השתמש ברוע בלתי נתפס בדם של תינוקות דווקא והעביד את בני ישראל בעבודה חסרת תכלית שאין לה סוף והיא לא מובילה לשום דבר.

הוא ניסה וגם הצליח ללמד את עם העבדים שהוא פיתח, שהם לא עובדים בשביל משהו, הם לא עושים בשביל תכלית כלשהיא, הם עובדים רק כי הם שייכים לו וזהו!! הם פשוט לא שייכים לעצמם, והוא ורק הוא יכול להחליט בכל רגע נתון מה הם יעשו ומה הם ירגישו, מה הם ירצו ומה הם יחשבו.

זוהי עבדות אמיתית, ללא כל זהות עצמית או איזה שביב של ערך עצמי. כל הישות הפנימית משועבדת לאדון. זו הייתה רשעות יוצאת דופן. משהו סדיסטי שלא ניתן לתאר אותו.

ומזה היה צריך להוציא את בני ישראל...

לא מספיק להודיע להם שהגאולה הגיעה, לא יעזור לומר פקוד פקדתי. צריך לבנות את האישיות מחדש, צריך להחזיר את בני ישראל לעצמם... זהו תהליך ארוך מאד שלקח שנה שלמה, מסעירה ועוצמתית, של מכות קשות וניסים גלויים בשידוד מערכות הטבע. בלי אלו לא היה ניתן להגיע אל הגאולה האמיתית.

המטרה בשיעבוד הזה ובגאולה בצורה הזו הייתה כדי להפוך את בני ישראל חמישים יום לאחר מכן לעבדי ה' בצורה המושלמת ביותר המטרה בלמידת המציאות של שיעבוד מצרים ובגאולה שהייתה, המטרה ב'חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים' בכל שנה בליל הסדר, היא כדי לחוות את השיעבוד המוחלט, לקבל אומדן עד היכן ניתן להגיע בעומק הנפש לשיעבוד כל החושים לאדון ברוך הוא ולשרת אותו מתוך הכרה שכל חושינו ומחשבותינו רוחנו ונשמותינו, כולם נתונים אליו יתברך בלי שום פניה.

היהודי החרדי, שבקושי ידע לקרוא אנגלית, ולא היה יכול להעזר בשילוט הכבישים, מצא את עצמו באמצע האוטוסטרדה המהירה מבלי לדעת להיכן לנסוע. הוא ידע היטב שאם יפספס פנייה אחת הוא יאלץ לנסוע בלי סוף

כל ישראל אחים, אפילו הגוי האמריקאי יודע..

היהודי החרדי, שבקושי ידע לקרוא אנגלית, ולא היה יכול להעזר בשילוט הכבישים, מצא את עצמו באמצע האוטוסטרדה המהירה מבלי לדעת להיכן לנסוע. הוא ידע היטב שאם יפספס פניה אחת הוא יאלץ לנסוע ולנסוע בלי סוף. בלית ברירה הוא החליט שלפני הפניה הבאה הוא עוצר את הרכב, יוצא החוצה ומושיט את אצבעו לעזרה, בתקווה שאחד הנהגים יעצור בצד הכביש הסואן ויורה לו את הדרך. בסייעתא דשמיא, כעבור מספר דקות עצר לידו נהג גוי ששאל:

המאורע הבא אירע כשהודי שומר תורה ומצוות נסע לשמחה משפחתית בארצות הברית. האיש שכר רכב וניווט את דרכו בכבישים הזרים והמסועפים באמצעות תכנת הווויז. מספר רגעים לאחר שהרכב השתלב באוטוסטרדה סואנת ומרובת נתיבים, הכריז הווויז על שביתה והפסיק לעבוד. בארצות הברית ישנם כבישים גדולים וארוכים שמחברים בין מדינה למדינה. כשמחמיצים פניה אחת, נאלצים לנסוע עשרות קילומטרים עד שמגיעים לצומת בה ניתן לעשות פרסה ולהסתובב בחזרה.

למה עצרת? איך אפשר לעזור לך?

היהודי הסביר באנגלית רצוצה מלווה במחוות ידים, שהווייז שבק חיים והוא לא יודע לנווט את הרכב למחוז חפצו. לשמחתו הרבה השיב הגוי כי גם הוא נוסע לאותו מקום: 'סע אחריי ותגיע בדיוק למקום שאתה צריך'.

הגוי עמד להכנס לרכבו ולהמשיך בנסיעה, כשלפתע עצר בצד הדרך רכב נוסף. מהרכב הגיחו שני אברכים אמריקאים שפנו ליהודי בעברית: 'הכל בסדר? אפשר לעזור במשהו?'

'תודה רבה!' השיב היהודי, 'עצרתי כי אני לא מכיר את הדרך.

אבל יש פה כבר איזה גוי שהציע לי לנסוע אחרי'.

שלושת היהודים עמדו להכנס לרכביהם, כשלפתע פנה אליהם הגוי בבקשה לא צפויה: 'חכו רגע, אני רוצה להראות לכם משהו מעניין'.

הגוי ניגש לרכבו, פתח את תא המטען ושלף כובע סמט חסידי וחליפה ארוכה ושחורה. היהודים הביטו בהשתאות בביגוד החסידי ושאלו בתדהמה: 'מה לך וללבוש של יהודים שומרי תורה ומצוות, בשביל מה אתה צריך כובע וחליפה של יהודים חסידיים? הגוי העלה חיוך על פניו והסביר: 'אתם יודעים מה ההבדל בין יהודי לגוי? בעבר כשהייתי נתקע באמצע הכביש, יכולתי לעמוד בצד ולנופף לעזרה במשך שעות בלי שאף אחד יסתכל לכוון שלי

ויעצור להגיש עזרה. אבל עם הזמן למדתי מנסיוני, שיהודים לא זונחים את אחיהם בצרה. כשיהודי מושיט אצבע לעזרה, מיד עוצרים לידו כמה יהודים שמנסים לסייע לו בכל דרך אפשרית, בדיוק כמו שקרה עכשיו, שאחד מכם עצר ותוך חמש דקות עצרו לידו עוד שני יהודים והציעו לו עזרה.

הבנתי שכל היהודים הם כמו משפחה אחת. כל היהודים הם כמו אחים. כל אחד מהם מרגיש את הלב של השני. כל אחד מהם רוצה לעזור לאחר.

חשבתי לעצמי: כמה חבל שלא נולדתי יהודי, אבל אז עלה במוחי רעיון מבריק. אני לא צריך להיות יהודי כדי לקבל עזרה. אם פעם אתקע באמצע הדרך אתחפש ליהודי, ומיד יצוצו כמה יהודים טובים שיעצרו לידי וישמחו להושיט לי עזרה. אמנם מהר מאד הם יגלו שאני לא יהודי, אבל לאחר שכבר עצרו בצד, הם לא ינטשו אותי לבד בלי תמיכה.

מאז אני מחזיק ברכב בקביעות כובע וחליפה של יהודים. כמו שיש לי לגלגל רזרבי לשעת חרום, יש לי ברכב בגדי הצלה לשעת חרום. כך אני יודע שאף פעם לא אעמוד לבד בצד הדרך, כך אני בטוח שתמיד יהיה מי שיעצור לידי ויושיט יד לעזרה'.

(מתוך הספר 'לרומם')

ויהי היום. התור שלי הגיע. כשנכנסתי לרופא וסיפרתי לו שבעצם הייתי מוזמן כבר למרפאה הקודמת, ציפיתי ממנו לאיזו שהיא התנצלות, אך התאכזבתי. שום התנצלות. שום לקיחת אחריות. הופס, שכחתי לציין פרט חשוב..

שני סיפורים דומים, אבל שונים לגמרי..

ויהי היום. התור שלי הגיע. כאשר נכנסתי לרופא וסיפרתי לו שבעצם הייתי מוזמן כבר למרפאה הקודמת, ציפיתי ממנו לאיזו שהיא התנצלות על ההתנהלות מצדו - וליתר דיוק על חוסר ההתנהלות מצדו!

אך התאכזבתי. שום התנצלות. שום לקיחת אחריות. ואפילו זלזול: 'המרפאה כאן יותר קרובה לבית שלך!' - הרגיע אותי. כלומר: אל תתלונן. אפילו הרווחת ממה שקרה. אוופס. שכחתי לציין פרט חשוב: הרופא אינו מצאצאי יצחק אבינו, אלא רק מצאצאי אברהם אבינו - וד"ל.

בדיוק באותה תקופה הלך לעולמו רופא אחר להבדיל. ד"ר זאב יעקבסון זצ"ל, מומחה 'גסטרו' בעל שם, ולפני הכל: בן תורה, ירא-שמים המדקדק בקלה כבחמורה.

עם פטירתו של אדם, נזכרות הבריות במעשיו הטובים, אז

בשנה שעברה נזקקתי לרופא עיניים. כנראה שלא רבים הם רופאי העיניים, שכן היה עליי להמתין לתור שלי במשך שבועות מספר.

בבוקרו של היום המיועד, השכמתי קום ויצאתי לדרך. מיקום המרפאה בקצה השני של העיר, והדרך לשם ארוכה.

הגעתי למקום ואז נודע לי: מזה מספר שבועות שהרופא הפסיק לקבל חולים במרפאה זו. הוא עבר למרפאה אחרת, אך לא ראה צורך ליידיע בעובדה הקטנה הזו את המטופלים המוזמנים לכאן...

נסעתי לחינם.

ובנוסף: גם הפסדתי את התור שלי!

נאלצתי לקבוע תור חדש, בזמן אחר - ובליט ברירה אצל אותו רופא...

הגדולה - וכאן בעצם מתחיל הסיפור: ד"ר יעקבסון אכן ביקש לבטל את כל התורים באותו ערב, וכך אכן נעשה עם המוזמנים - מלבד אותי שלא הצליחו להשיג בטלפון.
'אמר לי ד"ר יעקבסון: באותו ערב אכן הגעתי למרפאה כדי לטפל בך. המזכירה לא ראתה אותי ודיווחה לך בטעות שהמפגש בוטל. היא הרי התבקשה לבטל את המוזמנים, אז הייתה בטוחה שאני לא נמצא. אבל אני כן הגעתי מכיוון שידעתי שאתה אמור להגיע שהרי לא הודיעו לך על ביטול - ואם אתה מגיע גם אני חייב להגיע!'
עד כאן מה שסיפר לי השכן.

הבנתם? כל התורים באותו ליל-חנוכה בוטלו. וד"ר יעקבסון הגיע רק כדי לפגוש את הפצינט דנן. גם ד"ר יעקבסון רצה מאוד להדליק נרות חנוכה בזמן, אך הוא ידע שיותר חשוב מכך זה לעמוד בדיבורו ולא לגרום עגמת נפש לחולה שממתין לו!
וכאשר אני משווה את שני הסיפורים שסיפרתי, קופצות לי המילים "מי כעמך ישראל!"
(עלון 'איש לרעהו')

מספר לי שכן שלי סיפור שהיה איתו באופן אישי - קרוב לארבעים שנה קודם לכן:
'קבעתי תור אצל ד"ר יעקבסון, והתור נקבע ביום מסוים בחודש דצמבר [למניינם]. לא בדקתי בלוח-שנה מתי זה יוצא בדיוק. כאשר התקרב התור נוכחתי לדעת שהתור נקבע בשעת ערב מוקדמת של אחד מימי חנוכה. הוי אומר: עליי לבחור בין הדלקת נרות בזמן לבין הביקור אצל הרופא. שניהם יחדיו - בלתי אפשרי. מכיוון שהעניין היה דחוף, החלטתי בלית ברירה שבאותו ערב אדליק את הנרות מאוחר יותר.'
'ד"ר יעקבסון קיבל חולים בבית חולים 'שערי צדק' בירושלים. כאשר הגעתי לשם קיבלה אותי המזכירה בפנים נפולות מעט. 'אני נורא מצטערת' אמרה 'ניסינו להשיג אותך ולהודיע על דחיית התור, אבל לא הצלחנו להשיג אותך - אני מצטערת אבל הרופא לא יוכל לקבל אותך הערב...'
'היא צדקה לגמרי שלא הצליחו להשיג אותי, כי בימים ההם עדיין לא היה מותקן קו טלפון בבית שלי, ולפעמים ארך זמן ניכר עד שחברת התקשורת הגיעה להתקין טלפון בבית הלקוח, ועל מכשיר נייד? מי בכלל שמע אז על המצאה כזו. בלית ברירה קבעה לי תור לזמן אחר.'
'כאשר הגעתי לתור החדש שנקבע התבררה לי הטעות

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע 'לא הצטער' מרן הגרש"ז אויערבאך?

בבא קמא דף עג

תוך כדי דיבור

"סליחה, אני לא מצטער אבל אינני מבין את שאלתך".
רבינו זצ"ל לא רצה שיתקבל הרושם, שכביכול הוא מצטער על אי-הבנת ה"קושיא", שהרי לפי האמת לא חש צער בלבו, ואף שמטבע לשון זו הפכה למקובלת ושגורה בפי הרבים, תיקן מיד וגילה דעתו: "אינני מצטער".
(תורה דיליה ח"ב עמ' תרצב)

"אני לא מצטער - אבל אינני מבין את שאלתך..."
מאנשי דקשוט היה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. עד היכן הגיע דקדוקו ודיוקו של רבינו זצ"ל בכל תיבה ותיבה בטרם הוציאה מפיו ניתן ללמוד מהעובדה הבאה:
אחד מתלמידיו הקשה בפניו קושיא בלימוד, כשרבינו זצ"ל הסכיט לדברים, ראה שאין כאן מקום לשאלה כלל, ואמר לו: "אני מצטער"..." אך תוך כדי דיבור, תיקן עצמו רבינו זצ"ל, ואמר:

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כיצד מתחייבים בברכת המזון מדאורייתא?

ברכת המזון גם על אכילה לבדה. ולדעת רוב הפוסקים, דברי הגמרא הם 'אסמכתא' בעלמא, ואין הכוונה שרק לאחר השתייה מתחייב האוכל בברכת המזון, אלא כפשוטו של מקרא, שלאחר שאכל ושבע מתחייב מדאורייתא בברכת המזון, ואף אם היה צמא לפני ברכת המזון ולא שתה. [שו"ע קצז, ד, משנ"ב כה-כו, ושעה"צ יח; בו"מ דרשו, 27]

את הפסוק "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבְרַכְתָּ", שהוא המקור בתורה לברכת המזון, מפרשת הגמרא: "ואכלת - זו אכילה, ושבעת - זו שתיה". לדעת רבי אליעזר ממיץ, בעל ה'יראים', הדברים כפשוטם, ומאחר ורק לאחר השתייה נאמר "וברכת", הרי שרק לאחר אכילה ושתייה יחד ישנה חובת ברכה מדאורייתא. אולם, אף לדעה זו, אם אינו תאב לשתות, גם אם הוא צמא מעט - חייב מדאורייתא לברך

באיזה מקרה ראוי לשתות לפני ברכת המזון?

יתחייב שוב בברכת המזון, כיון שרק עתה חל עליו החיוב מן התורה וכמו כן, אם כמה אנשים אכלו יחד, וצמאו, וחלקם שתו וחלקם לא שתו - לפי הדעה שברכת הזימון היא דאורייתא, עדיף שיזמן אחד מאלו ששתו; ולדעה שברכת הזימון היא מדרבנן, יכול לכתחילה לזמן אחד מאלו שלא שתו. [שו"ע קצז, ד, משנ"ב כז, ושעה"צ טז; בו"מ דרשו, 26; וראה משנ"ב כח]

כאמור, דעת ה'יראים' שאין חובת ברכת המזון מדאורייתא אלא לאחר שתייה, ועיקר ההלכה, שלא כדבריו. אולם, לכתחילה ראוי לחשוש לדבריו, ולכן מי שסיים את סעודתו והוא צמא, ראוי שישתה לפני ברכת המזון; דהיינו, הן כדי לקיים את מצות ברכת המזון מדאורייתא אף לדעת ה'יראים'; והן משום שאם היה צמא לפני ברכת המזון ולא שתה, וישתה מיד לאחריה, יתכן שלדעה זו

אדם שלא אכל ונמצא במקום שאחרים מזמנים - כיצד ינהג?

שאכלנו, וכן כשהזמן חוזר ואומר 'ברוך שאכלנו' - יענה 'אמן'. ואם אכל קודם לכן מאכל כלשהו, או שתה משקה כלשהו, ואפילו מים, בין במקום זה ובין במקום אחר, וטרם בירך ברכה אחרונה - רשאי לענות 'ברוך שאכלנו', אך כשמזמנים בשם יענה 'ברוך אלקינו ומבורך שמו...'. [שו"ע קצח, א, ומשנ"ב א, ב, ד (וראה עוד שם) ו, רז; בו"מ דרשו, 2, 4, 5 ו-6]

אדם שלא אכל ולא שתה, ונמצא במקום שאחרים מזמנים - כשעונים "ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו", יענה עמהם: "ברוך ומבורך שמו תמיד לעולם ועד", כיון שאין זה ראוי שיהיה במחיצת אנשים המזמנים את עצמם לשבח את השי"ת ולא ישתתף עמהם. ואינו צריך לענות "יהי שם ה'...". ואם מזמנים בשם, יאמר: "ברוך אלקינו ומבורך שמו...". ולאחר שסיימו העונים לענות 'ברוך

* נחלקו הפוסקים בנוגע לשני אנשים שאכלו פת, ואדם שלישי אכל עמהם מאכל אחר, או שתי משקה כלשהו - אם מצטרפים ל'זימון'. ולדעת השולחן ערוך, לכתחילה יאכלו שלושתם פת, ובדיעבד, אם אחד מהם אכל מאכל אחר, או שתי משקה כלשהו, מצטרף לזימון. וכך המנהג למעשה, שאם אינו רוצה לאכול פת, נותנים לו מאכל אחר, או משקה, ומזמנים עמו.
* במקרה שאדם שאכל פת 'כדי שביעה' יוצא ידי חובת ברכת המזון בשמיעה מפי אחר, עדיף שישמע מאדם שאכל אף הוא כדי שביעה, שדרגת חיובו בברכה היא כְּשָׁלוּ.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לאכול לחם עם 'הכשר' ממאפיה גויית?

ויש אומרים, שאף לפי מנהג זה - אם ניתן להשיג 'פת ישראל', דהיינו לחם שנאפה על ידי יהודי, יש להחמיר; ויש המקלים אף באופן שניתן להשיג פת ישראל, ובמיוחד כאשר הפת גויים משובחת יותר. ויש המקלים עוד - שבמקרה שלא ניתן להשיג פת ישראל, מותר לאכול אף פת גויים שנאפתה שלא על מנת למוכרה [משנ"ב קסת, יח; בהרחבה ע"פ שו"ע יו"ד קיב, א, ב ויה]

חכמינו ז"ל גזרו שלא לאכול 'פת גויים', דהיינו לחם שאפאו גוי. ויש מקומות שהנהיגו איסור זה רק בלחם שנאפה על ידי אדם פרטי שלא על מנת למוכרו, ולא בלחם של מאפיה וכדומה, שנאפה על מנת למוכרו; (כאשר אין חשש לתערובת איסור במרכיביו, כמובן, וכגון שיש השגחת כשרות על רכיבי המאפה, אך האפייה עצמה נעשתה בידי גוי).

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il